

СЕКЦІЯ 7. ТУРИСТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ, РЕГІОНІВ, ПІДПРИЄМСТВ ТА БІЗНЕСУ

Сучасний стан і перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні

Гаврилюк С. П.

*канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: gavrylyuks@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-1001-4046*

Кравченко В. В.

*студентка 4 курсу спеціальності «Туризм»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: kravchenkoVV@krok.edu.ua*

Розглядаючи сучасний стан розвитку туризму в Україні з початку збройної агресії в Україні, слід відмітити, що втрати вітчизняного туристичного сектору за цей період зазнали надзвичайних збитків. Фактично з 24 лютого Україна втратила в'їзний туристичний трафік, завмер діловий туризм, а локальний перетворився на міграцію внутрішньо переміщених осіб за невеликим винятком [2].

Теоретичні та методологічні аспекти туризму в Україні та світі викладені у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема Г. В. Балабанова, І. І. Винниченка, Л. В. Воротіної, Н. А. Гук, О. П. Корольчук, Т. І. Ткаченко та інших. Проте, враховуючи мінливість зовнішнього середовища, актуальним залишається питання дослідження сучасного стану туристичної галузі в Україні та перспектив її подальшого розвитку.

На зв'язок між економічним розвитком країни і характерними рисами розвитку туризму одним з перших звернув увагу американський економіст П. Ротоу ще в 1959 р. Гіпотеза П. Ротоу не тільки не застаріла, а й продовжує підтверджуватися сучасними тенденціями [1, с. 25]. Якщо оцінювати Україну виходячи з теорії П. Ротоу, то її варто віднести до мінливого суспільства, в якому соціально-економічні та політичні умови перешкоджають розвитку в'їзного та внутрішнього туризму. Розвиток МІСЕ (ділового сегменту туризму) у вигляді великих конференцій, тренінгів, семінарів тощо в умовах війни дуже проблематичний без авіасполучення й надто небезпечний як для локального бізнесу, так і для іноземних учасників. Ці ж фактори вплинули і на зупинку в'їзного туристичного потоку.

Сучасний розвиток туризму в Україні характеризується наявністю глибоких протиріч у його організаційній структурі, спрямованості розвитку, стані якісних і кількісних характеристик. З одного боку, сучасний стан туризму в Україні розцінюється як кризовий, пов'язаний з різким падінням досягнутих раніше обсягів надання туристичних послуг, скороченням матеріальної бази у сфері туризму й закриттям частини турфірм по всій території України. З другого боку, слід відзначити заміну внутрішнього туризму потоками внутрішньо переміщених осіб, які виїжджають вимушено, часто втративши домівки, рятуючи себе і родини.

Через російську агресію в Україні у 2022 р. значно скоротився туристичний потік до м. Києва. До 24 лютого 2022 р. відбувалося стабільне зростання кількості іноземних та внутрішніх туристів. Але зі вказаних причин кількість іноземних туристів, що

відвідали Київ, зменшилася у 3 рази: з понад 300 тис. осіб за 9 місяців 2021 р. до 98 тис. осіб за такий самий період 2022 р. [3]. Йдеться не про туристів у звичному розумінні, а іноземних журналістів, представників благодійних фондів та міжнародних структур, волонтерів і політиків різних країн. Суттєво скоротились й надходження до бюджету м. Києва від туристичного збору: за 9 місяців звітного року місто отримало 35,2 млн. грн. туристичного збору, для порівняння за 9 місяців 2021 р. цей показник становив 46,6 млн. грн. [3].

Україна має всі об'єктивні передумови для розвитку не тільки внутрішнього, але і в'їзного та виїзного туризму. Маючи вигідне геополітичне розміщення, країна володіє великим туристично-рекреаційним потенціалом, сприятливим кліматом, багатою флорою і фауною, культурно-історичними пам'ятками світового рівня та розвинутою туристичною індустрією. Однак війна негативно вплинула на туристичну галузь, що в майбутньому приведе до необхідності її відновлення.

Негативний вплив на туристичну галузь, яка тільки почала набирати обертів після двох років протипандемічних обмежень, здійснили певні події ще до 24 лютого. Першим сигналом стала відмова західних перевізників від рейсів в Україну, далі — заборона авіаційних страховиків здійснювати польоти в українському небі. Це питання вдалося врегулювати на державному рівні, але незабаром почалась війна. Однак це не зупинило туристичну діяльність, а для фахівців скоріше змінився фокус уваги, адже потрібно було вирішувати нагальні питання. По-перше, критично важливо було допомогти тисячам туристів, що залишились за кордоном, здійснювалися перемовини з іноземними партнерами щодо пільгових умов їх розміщення. По-друге, були запуснені процеси всередині країни для забезпечення евакуації людей із зон бойових дій, багато працівників галузі теж вимушені були покинути постійне місце проживання.

Насьогодні постає питання відновлення туристичної галузі. Стало зрозумілим, що війна — це нова реальність, а економіка має працювати навіть у таких складних умовах. Програми майбутнього відновлення економіки, які зараз розглядає Уряд, мають також охоплювати туризм. Важливо вже сьогодні починати перемовини зі світовими готельними мережами й пропонувати їм входити в Україну, розробляти стратегію розвитку туристичного бізнесу та відбудови туристичної інфраструктури після закінчення війни. Вже зараз слід думати про суттєву модернізацію готелів з позиції безпеки. Відкладений попит на відпочинок ще більше стимулюватиме розвиток туризму. Тільки за умови попереднього планування ми зможемо дійсно скористатись моментом, коли бойові дії нарешті завершаться, а інтерес до нашої країни ще буде високим.

Список використаних джерел

1. Дядечко Л. П. *Економіка туристичного бізнесу: Навчальний посібник*. К.: ЦУЛ, 2007. 224 с.
2. Чорний А. *Найкращі часи-попереду. Що відбувається з туризмом в Україні під час війни.*// РБК-Україна. 13.07.2022. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/travel/samye-rkie-vremena-vpered-proishodit-turizmot-1657645856.html> (дата звернення: 29.11.2022).
3. *Цього року столицю відвідали близько 100 тисяч іноземців.*// *Вечірній Київ*. 22.11.2022. URL: <https://vchirniy.kyiv.ua/news/74683/>. (дата звернення: 30.11.2022).